

**Пропозиції до проєкту Положення про регулярне оцінювання судді
судді Шевченківського районного суду м. Дніпра, кандидата юридичних наук
ЯРОЩУК ОКСАНИ**

Положення про регулярне оцінювання судді безумовно є тим необхідним кроком, який необхідно зробити Україні, для вступу до ЄС. Із цією метою і була розроблена ДОРОЖНЯ КАРТА З ПИТАНЬ ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА. Зокрема, розділ I. ПРАВОСУДДЯ передбачає подальше зміцнення незалежності суддів і прокурорів та їхніх органів (самоврядування); посилення підзвітності та доброчесності; заповнення судових вакансій і завершення перевірки чинних суддів і прокурорів; підвищення ефективності, доступності та якості правосуддя.

Тобто, *метою такого положення є саме зміцнення незалежності суддів* у поєднанні із підвищенням ефективності, доступності та якості правосуддя.

Так, розділом 1.3 Якість та ефективність правосуддя (а) загальний підхід щодо підвищення ефективності правосуддя, передбачено, що **система оцінювання якості роботи прокурорів та суддів здійснюється на основі чітких, прозорих та об'єктивних критеріїв і процедур.**

Мають бути затверджені чіткі правила та процедури регулярного оцінювання та самооцінювання суддів відповідно до європейських стандартів (згідно зі ст. 90 Закону України «Про судоустрій і статус суддів»).

Більш того, за результатами регулярного оцінювання та їх моніторингу у подальшому має бути проведене навчання судді. Тобто, оцінювання судді має свій початок і своє логічне і послідовне завершення – навчання (1.4).

Іноземні наукові статті (які були проаналізовані і список яких наведений нижче, за браком часу в обмеженій кількості) роблять акцент на тому, що таке оцінювання це 1) розвиток судді і 2) оцінювання. Зворотній 360 feedback має бути ефективним, а не просто бути. Тому не може бути самоціллю такого оцінювання дискредитація судді, це допомога судді ззовні. Суддя має можливість дослухатися до порад (результатів оцінювання) і покращити свою роботу саме в інтересах правосуддя.

У той же час, використовуючи нагоду і можливість долучитися до публічного обговорення Положення маю зазначити, що Оцінювання має сприяти підвищенню рівня довіри до суддів, а також їхньої незалежності. Мають бути виключені будь-які ризики маніпулювання, суб'єктивного ставлення до судді як з боку колег, так і громадських об'єднань.

У той же час, таке оцінювання не має бути формальним, воно має бути дієвим та ефективним для кожного судді індивідуально. Виходячи зі змісту Дорожньої карти – таке оцінювання повинне у першу чергу забезпечити саме розвиток судді.

Номер пропозиції	Редакція проєкту Положення	Запропонована редакція проєкту Положення	Примітки (за наявності)
	<p style="text-align: center;">I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ</p> <p>2. Принципами оцінювання та самооцінювання судді є регулярність,</p>	<p>2. Принципами оцінювання та самооцінювання судді є регулярність, об'єктивність, єдність порядку</p>	<p>Мають бути єдині критерії для всіх суб'єктів оцінювання.</p>

	<p>об'єктивність, єдність порядку та методології, застосування єдиних критеріїв для оцінювання судді, незалежність та неупередженість суб'єктів, які беруть участь в оцінюванні</p>	<p>та методології, застосування єдиних критеріїв для оцінювання судді (юридична компетентність, неупередженість, навички комунікації, а також підготовка до справи, тайм менеджмент, контроль), незалежність та неупередженість суб'єктів, які беруть участь в оцінюванні</p>	
	<p>5. Кожен показник анкети необхідно оцінити за шкалою від 0 до 5 балів, де: «0» – неможливо оцінити; «1» – недостатній рівень; «2» – мінімально допустимий рівень; «3» – допустимий рівень; «4» – високий рівень; «5» – дуже високий рівень</p>	<p>5. Додати / не знаю</p>	<p>Варіант не знаю дозволить суб'єкту оцінювання не обирати варіант, якщо він не знає відповіді</p>
	<p>9. Питання організаційного забезпечення оцінювання суддів може здійснюватися зборами суддів відповідного суду. У разі неухвалення зборами суддів відповідного рішення відповідальність за організацію оцінювання судді іншими судьями відповідного суду несе голова суду або виконувач його обов'язків.</p> <p>Графік оцінювання суддів відповідного суду оприлюднюється на офіційному вебсайті суду (у разі його визначення).</p>	<p>Питання організаційного забезпечення оцінювання суддів вирішуються зборами суддів відповідного суду.</p> <p>..... виключити</p>	<p>За змістом пункту 9, у будь-якому випадку оцінювання проводиться з урахуванням графіку відпусток, відряджень тощо. Тобто, суддя має сам визначити місяць, коли буде проведено оцінювання. Покладання на голову суду відповідальності на оцінювання не є логічним. Відповідно до положення – оцінювання – це індивідуальна відповідальність судді. Голова суду не повинен втручатися у цей процес.</p> <p>Графік оцінювання не повинен оприлюднюватися на сайті. Це лише сприятиме провокаціям з боку тих</p>

			<p>організацій, які не будуть суб'єктами оцінювання (вільними слухачами). На жаль, наше суспільство ще не здатне адекватно поставитися до того, що це оцінювання не для того, щоб звільнити суддю, а для того, щоб сприяти самовдосканаленню судді.</p> <p>До того ж, буде чітко визначений перелік ГО, які будуть визнані суб'єктами оцінювання, а тому вони і матимуть доступ до часу оцінювання.</p>
	28. Анкета оцінювання судді не пізніше наступного робочого дня після її заповнення направляється до Національної школи суддів України.	Анкета оцінювання судді не пізніше наступного робочого дня після її заповнення направляється до Національної школи суддів України на офіційну електронну пошту .	
	42. Анкета самооцінювання судді не пізніше п'яти робочих днів після її заповнення направляється до Національної школи суддів України для врахування під час формування планів підготовки та періодичного навчання відповідного судді.	Анкета самооцінювання судді не пізніше п'яти робочих днів після її заповнення направляється до Національної школи суддів України на офіційну електронну пошту для врахування під час формування планів підготовки та періодичного навчання відповідного судді	
	52. Для участі в регулярному оцінюванні керівник громадського об'єднання направляє до Вищої кваліфікаційної комісії суддів України у визначені в оголошенні строки заяву про участь у регулярному оцінюванні згідно з додатком 5 до цього Положення, до якої додає:	9) сертифікат, що підтверджує володіння державною мовою представниками громадських організацій	Або виключення у додатку 4 критерію оцінки володіння державною мовою

	<p>64. Роботу одного судді може бути оцінено одним громадським об'єднанням не більше ніж у п'яти відкритих судових засіданнях, де питання розглядалося по суті.</p>	<p>64. Роботу одного судді може бути оцінено одним громадським об'єднанням не більше ніж у п'яти відкритих судових засіданнях.</p>	<p>Зважаючи на завантаженість суддів, воєнний стан, активність учасників, оцінка судових засідань, де саме розглядається питання по суті, унеможливить об'єктивність з боку ГО. Багато справ розглядаються без виклику, без участі сторін. Якщо питання загального позовного – то вирішуються питання у підготовчих судових засіданнях. Межі «по суті» лише сприятимуть висновкам ГО про порушення строків або висновкам, що суддя уникає засідань по суті за участі сторонніх спостерігачів.</p>
	<p>65. Кількість представників від одного громадського об'єднання, які можуть оцінювати роботу одного судді в одному засіданні, – не більше двох.</p>	<p>65. Кількість представників від одного громадського об'єднання, які можуть оцінювати роботу одного судді в одному засіданні, – не більше одного. Представник ГО повинен бути не молодше 25 років, бути громадянином України та мати юридичну освіту не нижче магістра.</p>	<p>Це пов'язано із технічною неможливістю. Більшість цивілістів розглядають справи у кабінетах судді, оскільки у судах відсутні вільні зали, і як правило, вони зайняті судьями, які слухають кримінальні справи. Не можуть оцінювати дії судді студенти та громадяни без освіти.</p>
	<p>69. До анкети оцінювання за необхідності можуть бути додані фотографії, аудіо- або відеозаписи.</p>	<p>виключити</p>	<p>у суді є аудіофіксація судового засідання. Фотографування судді під час ведення судового засідання, тобто під час ведення справи, не є етично та ціллю оцінювання. Суб'єкт оцінювання має лише надати</p>

			оцінку за чітко визначеними критеріям, а не заважати розгляду справи, влаштовуючи фотосесії.
	70. Методи отримання інформації для оцінювання – спостереження та анкетування учасників процесу.	70. Методи отримання інформації для оцінювання – спостереження.	Не може бути проведено анкетування учасників процесу ГО. Як варіант може бути оприлюднена анкета на сайті НШСУ як суб'єкта оцінювання, який здійснює збирання інформації. Але на початковому етапі впровадження оцінювання це є доцільним.
	71. Під час проведення спостереження за роботою судді у відкритому судовому засіданні представнику громадського об'єднання забороняється: 1) порушувати дисципліну та загальноприйняті правила поведінки; 2) втручатись та коментувати хід проведення засідання та справу (провадження) загалом; 3) спілкуватися у засіданні, зокрема по телефону; 4) залишати залу судового засідання до завершення розгляду відповідної справи (провадження); 5) без дозволу суду здійснювати фото-, аудіо- або відеозапис засідання.	71. Під час проведення спостереження за роботою судді у відкритому судовому засіданні представнику громадського об'єднання забороняється: 1) заходити до зали судового засідання після початку розгляду справи 2) порушувати дисципліну та загальноприйняті правила поведінки; 3) втручатись та коментувати хід проведення засідання та справу (провадження) загалом; 4) спілкуватися у засіданні, зокрема по телефону; 5) залишати залу судового засідання до завершення розгляду відповідної справи (провадження); 6) без дозволу суду здійснювати фото-, аудіо- або відеозапис засідання.	
	75. Для оцінювання визначеного законом показника рівня задоволення поведінкою судді учасниками процесу представник громадського об'єднання має право звернутися до сторін у справі (провадженні) винятково після завершення	виключити	

	засідання.		
	<p>Додаток 1</p> <p>.....</p> <p>1.1. Оволодіння знаннями</p> <p>1.2. Оволодіння вміннями</p> <p>1.3. Оволодіння навичками</p> <p>1.4. Акуратність виконання завдання</p> <p>1.5. Своєчасність виконання завдання</p> <p>1.6. Аналітичні здібності (складова когнітивних здібностей)</p> <p>1.7. Спроможність оцінювати інформацію (складова когнітивних здібностей)</p> <p>1.8. Спроможність ефективно вести переговори (складова ефективної комунікації)</p> <p>1.9. Спроможність результативно працювати в команді (ефективна взаємодія)</p> <p>1.10. Стійкість мотивації</p> <p>1.11. Спроможність працювати під тиском (емоційна стійкість)</p> <p>1.12. Навички складання документів (складова ефективної комунікації)</p> <p>1.13. Навички усного мовлення (складова ефективної комунікації)</p> <p>1.14. Гендерна компетентність</p> <p>2. Сильні сторони</p> <p>2.1. Рішучість</p> <p>2.2. Відповідальність</p> <p>2.3. Безперервний розвиток</p> <p>2.4. Незалежність</p> <p>2.5. Чесність</p> <p>2.6. Неупередженість</p> <p>2.7. Сумлінність</p> <p>2.8. Непідкупність</p>	<p>.....</p> <p>1.1. Оволодіння знаннями</p> <p>1.2. Оволодіння вміннями</p> <p>1.3. Оволодіння навичками</p> <p>1.4. виключити</p> <p>1.5. Своєчасність виконання завдання</p> <p>1.6. Аналітичні здібності (складова когнітивних здібностей)</p> <p>1.7. Спроможність оцінювати інформацію (складова когнітивних здібностей)</p> <p>1.8. виключити</p> <p>1.9. виключити</p> <p>1.10. Стійкість мотивації</p> <p>1.11. Спроможність працювати під тиском (емоційна стійкість)</p> <p>1.12. Навички складання документів (складова ефективної комунікації)</p> <p>1.13. Навички усного мовлення (складова ефективної комунікації)</p> <p>1.14. Гендерна компетентність</p> <p>2. Сильні сторони</p> <p>2.1. Рішучість</p> <p>2.2. Відповідальність</p> <p>2.3. Безперервний розвиток</p> <p>2.4. Незалежність</p> <p>2.5. Чесність</p> <p>2.6. Неупередженість</p> <p>2.7. Сумлінність</p> <p>2.8. виключити</p>	<p>1.4 акуратність писання?</p> <p>1.8. суддя не є учасником переговорів, він вирішує справу на підставі закону чесно та неупереджено</p> <p>1.9. суддя першої інстанції не працює у команді. Він особисто несе відповідальність за прийняте рішення.</p> <p>2.8 сумнівна оцінка. Яким</p>

	<p>2.9. Дотримання етичних норм (бездоганна поведінка)</p>	<p>2.9. виключити</p>	<p>чином тренінг із певної теми (у кожного різна) має визначити непідкупність. 2.9. не застосовна до НШСУ.</p>
	<p>Додаток 2</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Своєчасність виконання завдань 2. Рішучість 3. Відповідальність 4. Безперервний розвиток 5. Ефективна комунікація 6. Ефективна взаємодія 7. Стійкість мотивації 8. Емоційна стійкість 9. Сумлінність 10. Дотримання етичних норм і бездоганна поведінка <p>.....</p> <p>Напрями самовдосконалення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) теми: 2) судова практика щодо розгляду окремих судових справ: 3) участь у науковій та/або викладацькій діяльності з тематики: 4) інше: 	<ol style="list-style-type: none"> 1. виключити 2. Рішучість 3. Відповідальність 4. виключити 5. Ефективна комунікація 6. Ефективна взаємодія 7. Стійкість мотивації 8. Емоційна стійкість 9. Сумлінність 10. Дотримання етичних норм і бездоганна поведінка <p>.....</p> <p>виключити</p>	<p>.....</p> <p>суддя має лише надати оцінку за результатами спостереження, а не слідкування за суддею. Це суперечить принципам Положення. Як суддя, який оцінює, має перевірити своєчасність виконання завдань? Це калька із бізнесу, яка не застосовна до судді.</p>
	<p>Додаток 4</p> <p>.....</p> <p>2.9. Тривалість розгляду справи</p> <p>.....</p> <p>3. Оцінки судді</p>	<p>Виключити</p> <p>.....</p>	

	<p>.....</p> <p>3.1. Вміння та навички ведення засідання</p> <p>3.2. Знання справи</p> <p>3.3. Здатність контролювати хід засідання</p> <p>3.4. Уважність під час виступів учасників</p> <p>3.5. Повага до честі і гідності учасників</p> <p>3.6. Неупередженість, рівне ставлення до учасників</p> <p>3.7. Культура спілкування з учасниками</p> <p>3.8. Володіння державною мовою</p> <p>3.9. Чіткість, виразність та зрозумілість мови</p> <p>3.10. Зовнішній вигляд (наявність мантії, нагрудного знаку тощо)</p> <p>3.11. Реакція суду на представника громадського об'єднання</p> <p>3.12. Рівень задоволення поведінкою судді учасниками процесу</p>	<p>.....</p> <p>3.1. Вміння та навички ведення засідання</p> <p>3.2. виключити</p> <p>3.3. Здатність контролювати хід засідання</p> <p>3.4. Уважність під час виступів учасників</p> <p>3.5. Повага до честі і гідності учасників</p> <p>3.6. Неупередженість, рівне ставлення до учасників</p> <p>3.7. Культура спілкування з учасниками</p> <p>3.8. виключити</p> <p>3.9. Чіткість, виразність та зрозумілість мови</p> <p>3.10. Зовнішній вигляд (наявність мантії, нагрудного знаку тощо)</p> <p>3.11. Реакція суду на представника громадського об'єднання</p> <p>3.12. виключити</p>	<p>3.8. Або надання сертифікату або виключення у додатку 4 критерію оцінки володіння державною мовою</p>
--	---	---	--

Місце для додаткових пояснень (за наявності):

У самому проекті відсутнє визначення, судді якого рівня суду мають проходити оцінювання.

Замало часу для ретельного аналізу європейської практики та доповнення додатків Положення..

Використана література:

1. ДОРОЖНЯ КАРТА З ПИТАНЬ ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА, https://eu-ua.kmu.gov.ua/wp-content/uploads/UA_Dorozhnya_karta_z_pytan_verhovenstva_prava_2.pdf (на дату звернення 05.09.2025)
2. The More You Know: How 360-Degree Feedback Could Help Federal District Judges. July 2010 Rutgers Law Review 62(3). David K. Kessler https://www.researchgate.net/publication/228196222_The_More_You_Know_How_360-Degree_Feedback_Could_Help_Federal_District_Judges (на дату звернення 06.09.2025)
3. Overall Factors, The New Mexico Judicial Performance Evaluation Commission, <https://nmjpec.org/en/how-we-evaluate/overall-factors> (на дату

звернення 08.09.2025)

4. Final Recommendation, The New Mexico Judicial Performance Evaluation Commission https://nmjpec.org/en/judge-evaluation?election_id=496&year=2024 (на дату звернення 08.09.2025)

5. ABA Groups Judicial Division Judicial Division Resources, https://www.americanbar.org/content/dam/aba/administrative/lawyers_conference/staff.pdf (на дату звернення 08.09.2025)

6. ABA Groups Judicial Division Judicial Division Resources, <https://www.americanbar.org/groups/judicial/resources/judicial-performance/> (на дату звернення 08.09.2025)

08 вересня 2025 року

дата подання пропозицій

ЯРОЩУК ОКСАНА ВОЛОДИМИРІВНА